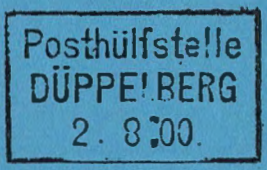
ISSN 0105-3736

Posthistoriske Meddelelser

NR. 10 - 1981.

STEMPLER BREVE POSTAL DOKUMENTATION

INDHOLD:

Forlagsnyt 21
Dagstempler til intern brug 21
Danske Særstempler. Varianter m.m. 23
Brevsamlingssteder uden dagstempel 25
Supplement.
Togpost. 26
Posthülfstelle Düppelberg 33
KLV-Lager. Post Rinkines 34
BOGHYLDEN. Anmeldelse af T. Larsson-Fedde:
Tysk Feltpost i Sør-Norge. 38
Dansk efterkrigscensur 39
Bilag: Tekst-Maskin-Stempler Tillæg 1980

Posthistorisk Forlag
Hobro

FORLAGSNYT.

Katalog over Dagstempler i PR.-, ULSTED- og PARENTES-typen m. prisliste,

er udkommet og er udsendt til alle abonnenter, der havde forudbestilt det.

Format: A 5 med 104 sider. PRIS: 45.oo kr.

(portofri levering til abonnenter på POM).

Om katalogets indhold: se vedlagte brochure.

Dette nummer af POM står i stemplernes tegn. Under gennemgangen af materialet i Postmuseet fandt jeg flere stempler, hvis eksistens ikke er almindelig kendt. De vil sammen med andet stempelstof (Varianter i PR.-stempler og danske særstempler) blive omtalt i kommende numre. En enkelt gruppe:"Dagstempler til intern brug" omtales nedenfor.

DAGSTEMPLER TIL INTERN BRUG.

I forbindelse med nogle erhvervsorienterede projekter i Ungdomsbyen i Rødovre, som post- og telegrafvæsenet deltog i sammen med banker, sparekasser, købmandsforeningen m.fl., blev der til demonstrationsbrug fremstillet et dagstempel med teksten: UNGDOMSBYEN / RØDOVRE; (type IId).

Stemplet anvendtes kun til demonstrationsbrug i forbindelse med arrangementet og forekommer således ikke på postforsendelser. Arrangementet sorterede direkte under Generaldirektoratet.

Stempler til Post- og Telegrafskolen, København V.

Til øvelsesbrug er der til Post- og Telegrafskolen frem-

stillet flere dagstempler, der gengives nedenfor.

lbnr.	inskription:	type:	datering:
1.	POST- OG TELEGRAF- / SKOLEN	IId	o7 10 69**
2.	PT-SKOLEN / KØBENHAVN V	IId	o7 o2 73**
2a	PT-SKOLEN / KØBENHAVN V SN 1	IId	o7 o2 73**
3.	PT-SKOLEN / KØBENHAVN V	VIIh	23 10 74**

Lbnr. 2a anvendes for tiden.

NB. Stemplerne anvendes kun internt. Det nytter derfor ikke at indsende frankerede kuverter med anmodning om afstempling.

Dagstempler i type VIIh anvendes af nogle postkontorer. De bruges - efter hvad der foreligger oplyst over for mig - som kvitteringsstempler i svenske og norske postsparebøger, samt på danske postidentitetskort. De kendes dog også anvendt på alm. breve samt på giroindbetalingskort. Stempler med samme funktion (men i type II h (datobroen går helt igennem)) kendes også fx. på giroindbetalingskort.

1

2

3

2a.

SÆRSTEMPLER.

Da jeg er mere eller mindre "tvangsindlagt" som redaktør af det kommende katalog over danske særstempler 1977-80 og særstempelstof i POM, skal jeg her forsøge at præsentere mig selv og mit syn på opgaven.

Jeg er af profession håndværker, og har derfor ikke andre forudsætninger end dem erfaringen giver. Jeg er på ingen måde stempelekspert, men samler ligesom De. Min erfaring på dette område stammer fra mit arbejde med min samling og en medfødt nysgerrighed. Der er derfor ingen grund til at holde sig tilbage med oplysninger. Jeg er ikke "klogere" end De.

Jeg skal i de følgende linier kort forsøge at give et indtryk af, hvilke oplysninger, der kan have fælles interesse.

Det er først og fremmest "turiststemplerne", der på grund af deres lange brugstid byder på de største problemer. De slides, beskadiges, repareres, opgraveres og udskiftes. Det betyder, at aftrykkene efterhånden skifter udseende. Derfor vil så at sige alle oplysninger om mangelfulde aftryk, buler, og andre hele eller delvise ændringer i stemplernes udseende have interesse sammen med den tidligste og seneste dato, De kender.

Jeg vil her lige gøre opmærksom på et par faldgruber. Mangelfulde aftryk kan skyldes, at der er "sparet på" stempelsværten, eller være forårsaget af kuvertens indhold. Endvidere kan der ved overgangen mellem frimærke og kuvert/kort være nogle få mm, hvor stemplet ikke får kontakt, og derfor ikke afgiver sværte. Disse mangler er tilfældige og må ikke forveksles med brud.

Det er derfor altid nødvendigt, at en beskadigelse dokumenteres med flere aftryk.

Der er desuden altid mulighed for, at datoen er fejlindstillet. Finder man en "sensationel" dato,er flere af samme slags ikke noget bevis. Undertiden kan datoen dagen før eller efter hjælpe på vej, undertiden må stemplet følges over en længere periode.

Det er meget få samlere, der har så stort et materiale, at de hver for sig kan påvise og dokumentere alle beskadigelser eller afvigelser.

Det er her,jeg kommer ind i billedet som "opsamler" af alle oplysninger om disse forhold. Ingen oplysning er for lille eller unyttig. Hvad der ikke kan anvendes øjeblikkeligt arkiveres og indgår som brikker i puslespillet. Måske er netop D e r e s b r i k den, der får puslespillet til at gå op.

Også særstempler med kort brugstid kan byde på overraskelser. Send mig derfor alle oplysninger, der ikke passer ind i mønstret. Kun ved fælles hjælp kan vi gøre kataloget over danske særstempler så fyldigt, informativt og godt som muligt.

Med henblik på senere udgivelse er jeg endv. interesseret i oplysninger om private side- og særstempler, sær- og udstillingskuverter og -kort, souvenirudgivelser fra frimærkeudstillinger o. lign.. Endv. om frimærker med private påtryk. - også gerne meddelelser fra den lokale presse. Hellere for mange oplysninger end for få !

Send mig, hvad De mener har interesse. Jeg vil i det omfang min tid tillader det forsøge at besvare alle henvendelser. Har De spørgsmål vedrørende særstempler og beslægtede områder, er De velkommen til at skrive. Spørgsmål af almen interesse kan evt. rundkastes i POM. Min adresse er:

Vagn Nielsen,Hosthåbsvej 2, 5600 FABORG.

Til læsernes orientering:

Vagn Nielsens arbejde er - som alt andet arbejde i forbindelse med udgivelsen af POM - ulønnet. Som udgiver af POM håber jeg derfor, at andre interesserede samlere vil støtte ham i indsamlingsarbejdet og sende ham, hvad De har af oplysninger. Det må være i alles interesse, at der offentliggøres så meget som muligt om de enkelte stempler. Det tager ikke megen tid for den enkelte at finde de nødvendige oplysninger frem.

EML.

I det følgende påbegyndes en gennemgang af varianter i de danske særstempler. I forbindelse hermed stilles nogle spørgsmål. Har De materiale, der belyser de rejste problemer bedes svarene sendt til Vagn Nielsen på omstående adresse - eller til POMs redaktion, der så vil videresende dem til Vagn Nielsen.

I forbindelse med denne gennemgang anvendes der til at kendetegne de enkelte varianter bogstaverne x, y, z osv. y har hidtil været anvendt til at kendetegne særstempler anvendt i forbindelse med specielle flyvninger. For specielle flyvninger vil i fremtiden blive anvendt betegnelsen: lbnr. efterfulgt af et F. Bedes rettet i katalogerne: Danske Særstempler I og II.

(EML).

64.

261 B

lbnr. 58. STUBBEKØBING... Der ønskes oplysning om den seneste anvendelsesdato i Deres samling ?

lbnr 64 STUBBEKØBING OVER STORSTRØMSBROEN TIL

64x Stemplet er formodentlig blevet inddraget i 40ne ol o8 40 viser aftrykket tydelige tegn på slid. Brolinierne er forsvundet; bogstaverne i bynavnet står meget kraftigt og udflydende.

Der ønskes oplysning om den seneste anvendelsesdato ?, og oplysninger, der daterer faserne i den omtalte "nedbrydning

lbnr. 192 FANØ BAD .... Stemplet flyttes til 1953. Stemplet er først udsendt i 1953. Formodentlig i juni måned. Brevsamlingsstedet hed fra 1968 FANØ VESTERHAVSBAD, men stemplet blev benyttet til 31 o8 72.

Der ønskes oplysning om den først kendte dato ?

lbnr. 261 A NYKØBING S FERIELAND SKOV STRAND

Sidst kendte anvendelse er: 25 o3 54. Kan De forbedre den ?

lbnr 261 B NYKØBING SJÆLLAND FERIELAND SKOV STRAND. (er ikke optaget i kataloget). Spl. er formodentlig udsendt i 1955. Anvendes fortsat. Første kendte anvendelse er: 25 o5 56.

Kan De forbedre denne dato ?.

BREVSAMLINGSSTEDER UDEN DAGSTEMPEL jfr POM nr. 9.

Tilføj flg. BRS.:

TIMRING Stemplet er iflg. Herning pkt. inddraget ol o6 78.

GIVSKUD Stemplet er inddraget i maj 1981.

SKIBET " " " i april 1981.

VERNINGE u d g å r af listen. Oplysningen beroede på en fejlmelding fra Odense pkt.

TOGPOST.

2.

3.

Samarbejdet mellem postvæsenet og jernbanerne i Danmark indledtes kort efter åbningen af strækningen mellem København og Roskilde i 1847. Fra 1. oktober s.år. blev den benyttet til befordring af visse poster under ledsagelse af en postkonduktør. Samarbejdet mellem de to institutioner blev udvidet i takt med jernbanenettets udbredelse, og har naturligvis på forskellig måde sat sig spor i stempler, der viser tilknytning til eller befordring med jernbane.

Materialet kan groft inddeles på følgende måde:

a) Forsendelser afstemplede med jernbanestationernes stempler. Disse stammer fra posthuse, der var indrettet i forbindelse med jernbanestationerne, men som var uden eget annullerings- eller dagstempel.

b) Forsendelser med postale stempler fra posthuse indrettet på jernbanestationerne.
Fx. dagstempel som HOLSTED ST.

c) Forsendelser afstemplet af banegårdspostekspeditioner, der var oprettet på banegårdene som støttepunkter for udvekslingen med togene. Oprindelig var inskriptionen i disse stempler: bynavn / JB.P.E (el. lignende); senere: bynavn / B. Enkelte banegårdspostekspeditioner anvender i dag stempler, der ikke hentyder til ekspeditionens specielle karakter, fx. VEJLE B, hvis stempler i dag alle har inskriptionen VEJLE (1 maskinstp., 2 rullestempler og 3 dagstempler med henhv. sidenummer 5,6 og 7). Banegårdspostekspeditionerne tømte som regel også brevkasserne på banegårdsterrænet.

d) På mindre steder, hvor der ikke fandtes posthus, kunne der ophænges en brevkasse, der efter overenskomst mellem postvæsenet og stationsbestyreren tømtes af denne i forbindelse med de postførende togs afgang. Stationsbestyreren sidestemplede forsendelserne med et stempel i posthornstypen. Enkelte steder foretoges tømningen af bureaupersonalet. Forsendelserne dagstempledes altid i bureauet. Foruden posthornsstempler kendes enkelte liniestempler fra disse kassetømninger.
I 1960 blev der i overenskomsten mellem postvæsenet og Statsbanerne indsat en bestemmelse om, at tømningen af brevkasser på stationerne kunne foretages af togpersonalet.

e) Forsendelser fra togbrevkasser.
På tidspunkter, hvor der ikke var behov for større postbefordringer medførte en del tog - især på de mindre strækninger - særlige togbrevkasser. Disse omtales i Materielfortegnelsen fra 1929 som "Jernbanebrevkasser" og fandtes i tre udførelser. Tømningen ved endestationen kunne udføres af jernbanepersonalet. Denne bestemmelse udgik i 1960, hvilket vel må betyde, at den derefter er blevet udført af postvæsenets personale.

f) Banegårdsbreve er forsendelser, der også befordres med en del persontog og udleveres til adressaten på stationen umiddelbart efter togets ankomst. Sådanne forsendelser skal være påtegnet "Banegårdsbrev" og tre lodrette streger fra over- til underkant. Portoen er almindelig brevporto + et gebyr, der for tiden svarer til rekommandationsgebyret.

g) Bureauer. Det første danske bureau, Sjællandske Jernbaners Postekspeditionsbureau, blev oprettet i forbindelse med åbningen af strækningen Roskilde-Korsør 1856. (Bureauer havde allerede eksisteret i nogle år på banerne i Slesvig og Holstein). Bureauerne var kørende postkontorer, der sorterede og stemplede post undervejs og var derfor udrustet med annullerings- og dagstempler. I dag anvender enkelte bureauer også maskinstempler.

h) Postbefordringen med ikke-bureauførende tog foregik tidligere i lukkede pakrum eller pr.lade. En lade var en kasse, hvori posten var nedlagt.

Der fandtes forskellige typer: 1) til alle arter af forsendelser; 2) værdilader; 3) brevlader og 4) opsamlelader.

Begrebet "ladepost" forsvandt i 1933, hvor postvæsenet indgik en ny overenskomst med Statsbanerne om postbefordringen med gyldighed fra 1. oktober s.å. Overenskomstens hovedpunkter blev gengivet i O.M. nr 41 af 27.september 1933. Meddelelsen genoptrykkes her side 29-30.

Overenskomsten betød bl.a., at publikum kunne sende almindelige brevforsendelser med alle tog. De skulle være frankeret til landsportotakst og afgives direkte til det i banernes pakvogne værende togpersonale. I tog, der medførte bureau eller brevkasser, skulle brevene dog nedlægges i brevkasserne.

Lignende overenskomster blev indgået med privatbanerne.

Brevforsendelserne, der var afgivet til togpersonalet, skulle af dette nedlægges i særlige samlebrevkasser, der blev ophængt på endestationerne. Disse brevkasser var gule og af samme type, som samlebrevkasserne, der anvendtes til rutebilbreve. Kasserne var forsynet med påtegningen:

S a m l e k a s s e

Kun for Togpersonalet.

Landsporto skal anvendes.

I sammenhæng med disse oplysninger meddelte OM nr. 43, 1933 endvidere, "at Brevforsendelser, der af Togpersonalet nedlægges i de særlige paa Endestationer ophængte Brevkasser (Samlekasser), skal stemples „Togpost" ved Tømningen. Stempler hertil bedes snarest rekvireret. Hvor det er nødvendigt, kan der leveres særligt Dagstempel, der desuden indholder Angivelsen „Togpost". (III. 3629).

III. Den indre Tjeneste.

1. Med Generaldirektoratet for Statsbanerne er der under 28. f. M. afsluttet en ny Overenskomst om Postbefordringen paa Statsbanerne.

Overenskomsten skal træde i Kraft den 1. Oktober d. A., og samtidig bortfalder de nuværende Overenskomster om bemeldte Befordring.

Overenskomsten medfører bl. a. følgende:

1) En Udvidelse af Postbefordringen, idet der *af Publikum* vil kunne sendes alm. Brevforsendelser med alle Tog.

Forsendelserne, der skal være frankeret til Landsportotakst, afgives af Publikum direkte til det i Banernes Pakvogne værende Togpersonale, som deltager i Besørgelsen i den Udstrækning og paa den Maade, der er meddelt Kontorerne ved særlig Skrivelse. For Tog, der medfører Bureau eller Brevkasser, afgiver Publikum dog ikke Forsendelserne til Togpersonalet, men som hidtil til Brevkasser.

2) En Forenkling af Postudvekslingen, saaledes at Togopholdene paa Stationerne kan indskrænkes til det mindst mulige.

I Overensstemmelse hermed bortfalder Benyttelsen af lukkede Postrum og Lader (Tasker) til Postudveksling paa Statsbanerne, og i Stedet for indføres der en Ordning, hvorefter Togpersonalet varetager Udvekslingen. De nye Poster benævnes Togposter og inddeles i 4 Grupper, Togpost I—IV, der medfører Post i omtrent samme Omfang som hhv. lukkede Postrum, Værdilader, Brevlader og Op-

samlerlader, dog at Togposterne yderligere paa enkelte Undtagelser nær skal medføre Pakker.

Ved Overgangen ændres Befordringsformen saaledes:

Lukkede Postrum og Lader, der medfører alle Arter af Forsendelser	til	Togpost	I
Værdilader	-	—	II
Brevlader	-	—	III
Opsamlelader	-	—	IV

Togposterne etableres i samme Tog og befordrer Post over samme Strækninger eller Dele af Strækninger som de tilsvarende Lader hidtil, medmindre der for det enkelte Tog maatte være truffet anden Bestemmelse.

Om Togposternes Ekspedition m. v. henvises til de Postkontorerne tilsendte særlige Bestemmelser.

3) En Udvidelse af Postudvekslingen, idet Udvekslingen af alm. Brevpost, Aviser og alm. Pakker med Indførelsen af Togposterne udvides til i Almindelighed at omfatte alle Posthusene paa den Strækning, hvorover Befordring sker.

4) En Forbedring af Pakkebefordringen navnlig i Nærtrafikken, idet praktisk talt samtlige hidtidige Ladetog ved den nye Ordning bliver pakkeførende.

5) En Udvidelse af Adgangen til at faa Post udvekslet ved Banernes Foranstaltning, idet Stationerne efter Aftale kan opbevare Post for Postkontorerne og foretage dens Udveksling med Togene i saadanne Tilfælde, hvor Udvekslingen falder paa et for Tjenesteordningen ved det paagældende Postkontor ubelejligt Tidspunkt.

Iøvrigt henvises til Overenskomsten, der fremsendes med medfølgende Serie A.

(K. 4897)

Tillæg 1980

H. Truelsen
TEKST-MASKIN-STEMPLER

nr. 682.

ben.f. 14/2-15/2 8o: Omk. 8
- - 1o/3-18/4 8o: Århus C.xxx
- - 5/5 -3o/5 8o: Kbh.K. snr.2

nr. 683.

ben. periodisk i 198o
f. gang 15/2 8o: Tarm

nr. 684.

ben. f. 1o/3 - 18/4 8o:Kbh.K.snr.1
- - 12/5 - 2o/6 8o:Århus C.xx
- - 14/7 - 22/8 8o:Ålborg 3 s.1
- - 15/9 - 24/1o 8o:Odense 1
- - 17/11- 23/12 8o:Herning

nr. 685.

ben. periodisk i 198o, f.g. 8/4 8o:
Kbh.K.snr.1
Kbh.K.snr.2
Odense 1
Århus C.x
Århus C.xx
Århus C.xxx

nr. 686.

ben. f.g. 12/5 8o: Gram

nr. 687.

ben. f. 19/5-13/6 8o:Århus C.xx
Århus C.xxx

nr. 688.

ben. f. 31/5 - 8/6 8o: Næstved

nr. 689.

ben. f. 2/6 - 4/7 8o: Ry

nr. 690.

ben. f. 1o/6-6/7 8o:Frederikssund

nr. 691.

ben. periodisk i 198o
f. gang 16/6 8o: Kolding

nr. 692.

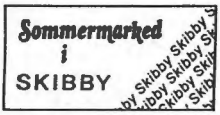

ben. periodisk i 198o
f. gang 3o/6 8o: Holstebro

Oplysningerne til dette tillæg er opsamlet fra O.M. årgang 198o.
Ved udarbejdelsen har TMS gruppen ydet en værdifuld hjælp.

Corpyright: Helge Truelsen, Skærbæk.

nr. 693.

ben. f. 3o/6 - 19/7 8o: Skibby

nr. 694.

ben. f. 1/7 - 31/8 8o: Tønder

nr. 695.

ben. f. 14/7 - 15/8 8o: Sorø

nr. 696.

ben. f. g. 21/7 8o: Frederikssund

nr. 697.

ben. f. 28/7-22/8 8o: Ålborg 3 s.2

nr. 698.

ben. f. 4/8-23/8 8o: Århus C.xx
- - 1/9-2o/9 8o: Ålborg 3 s.1
- - 6/1o-18/1o 8o: Svendborg
- - 17/11-19/12 8o: Odense 1

nr. 699.

ben. f. 4/8 - 14/9 8o: Herning

nr. 7oo.

ben. f. 4/8 - 26/9 8o: Omk.3

nr. 7o1.

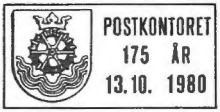
ben. f. 1/9 - 5/1o 8o: Hillerød

nr. 7o2.

ben. f. 15/9 - 7./1o 8o: Herning

nr. 7o3.

ben. f. 15/9-13/1o 8o:Frederiksværk

nr. 7o4.

ben. f. 15/9-18/11 8o: Slagelse

nr. 7o5.

ben. f.29/9-24/1o 8o:Kbh.K. snr.1

nr. 706.

ben. f. 15/1o-31/1o 8o: Omk.8
- - 15/1o-31/1o 8o: Århus C.x

nr. 7o7.

ben. f. g. 27/1o 8o: Birkerød

Genanvendelser af tidligere benyttede reklameklicheer.

nr. 165.

ben. f. 4/9-11/9 8o: Kbh.K.snr.1, Omk.33, Kalundborg, Nykøbing F., Odense 1, Silkeborg, Sønderborg, Århus C.xx

---

nr. 275.

ben. f. 23/6-15/7 8o:Sønderborg

---

nr. 338.

ben. f. 11/2-29/2 8o:Kbh.K.snr.1, Omk.25, Fredericia, Helsingør, Hjørring,Kalundborg, Korsør, Nakskov, Nykøbing F., Roskilde, Rønne, Silkeborg, Svendborg, Sønderborg, Århus C.xx

---

nr. 36o.

ben. f. 4/8-31/8 8o: Omk 4, Fredericia

---

nr. 383.

ben. f. 15/11-24/12 8o: Sæby

---

nr. 4o1.

ben. f. 6/6-13/6 8o: Omk.3

---

nr. 4o8.

ben. f. 22/9-3/1o 8o: Omk.3

---

nr. 425.

ben. f. 7/1 - 31/1 8o: Odense 1
- - 15/9- 3/1o 8o: Omk.4

---

nr. 458.

ben. f. 12/5-27/6 8o: Viborg

---

nr. 482.

ben. f. 1/12-19/12 80:Omk.28,Omk.3o, Grenå, Kolding, Nakskov, Nørresundby, Odense 1, Roskilde, Silkeborg, Skive, Sønderborg, Ålborg 3 snr.1

---

nr. 493.

ben. f. 1/7-22/7 8o: Gråsten

---

nr. 511.

ben f. 23/6-5/7 8o: Odense 1
- - 14/7-9/8 8o: Roskilde
- - 19/8-29/8 8o: Rønne
- - 5/9 -27/8 8o: Omk. 8
- - 6/1o-31/1o 8o: Ålborg 3 snr.1
- - 19/11-5/12 8o: Slagelse

---

nr. 513.

ben. f. 15/3-1/4 8o: Omk.

---

nr. 527.

ben. f. 23/6-8/7 8o: Åbenrå

---

nr. 54o.

ben. f. 15/11-3o/11 8o: Omk. 3o

---

nr. 541.

ben. f. 4/11-12/12 8o: Omk.3

---

nr.548.
ben. f. 21/4-12/5 8o: Holstebro
- - 28/4-19/5 8o: Tønder

---

nr. 587.

ben. f. 5/5 -27/6 8o: Kbh.K.snr.1
- - 14/7-29/8 8o: Omk.11,Omk.28

nr. 59o.

ben. 1/5-15/6 8o: Slagelse

---

nr. 591.

ben. f. 2/6-19/6 8o: Varde

---

nr. 597.

ben. f. 4/8-13/9 8o: Omk. 3o

---

nr. 6o1.

til periodisk brug, ben. f. gang 1/4 8o: Frederikssund

---

nr. 6o2.

ben. f. 9/9-3o/9 8o: Omk.3,
Århus C.xxx

---

nr. 605.

til periodisk brug, ben. f. gang 29/9 8o: Roskilde

---

nr. 6o8.

Ben. f. 2o/2-2o/3 8o: Omk.3,Ålborg 3 snr.1,Ålborg 3 snr.2, Århus C.x
ben. f. 2o/11-31/12 8o: Omk. 8, Ålborg 3 snr.2, Århus C.x

---

nr. 617

ben. f. 1/5-24/5 8o: Ry

---

nr. 618.

ben. f. 4/2 - 29/2 8o: Herning
- - 1/9 - 26/9 8o: Åbenrå
- - 13/1o-14/11 8o: Næstved

---

nr. 62o.

ben. f. 7/7 - 26/7 8o: Hillerød
- - 11/8- 29/8 8o: Roskilde
- - 8/9 - 26/9 8o: Viborg
- - 6/1o-24/1o 8o: Fredericia
- - 3/11-21/11 8o: Odense 1
- - 8/12-19/12 8o: Åbenrå

---

nr. 621.

ben. f. 23/4-14/5 8o: Lyngby

---

nr. 623.

ben. f. 15/4 - 16/5 8o: Omk.
- - 2/6 - 27/6 8o: Århus C.x
Århus C.xxx
- - 14/7 - 22/8 8o: Odense 1
- - 8/9 -1o/1o 8o: Ålborg 3 snr.2
- - 3/11 -21/11 8o: Svendborg

---

nr.632.

ben. f. 28/7 - 22/8 8o: Holbæk
Vejle
- - 8/9 - 3/1o 8o: Kbh.K.snr.2
Århus C.x
- - 2o/1o-14/11 8o: Odense 1
Rønne

---

nr. 638.

ben. f. 1/7-31/7 8o: Otterup

---

nr. 648.

ben. f. 1o/3-1o/4 8o: Fredericia

---

nr. 651.

ben. f. 21/4 - 24/5 8o: Omk.3o
- - 12/5 - 5/7 8o: Odense 1
- - 12/5 - 5/7 8o: Ålborg 3 s.2
- - 9/6 - 5/7 8o: Kbh.K.snr.2
- - 12/5 - 30/5 8o: Århus C.x
Århus C.xxx
- - 16/6 - 5/7 8o: Århus C.xx

---

nr.652.

ben f. 1o/3-11/4 8o: Omk.4, Odense 1, Roskilde, Ålborg 3 snr.2, Århus C.xx,
ben. f. 1o/3-31/3 8o: Kbh.K.snr.2

---

nr. 666.

ben f. 14/7-9/8 8o: Hadsund

---

nr. 679.

ben. f. 1/12-15/12 8o: Omk.3

Efter Lokalportoens ophævelse 1. april 1957 udsendte Generaldirektoratet 24. juni samme år en cirkulæreskrivelse til samtlige postkontorer uden for det københavnske postområde angående nedtagningen af de gule samlekasser på perroner og rutebilstationer.

De fandtes forsat på Københavns Hovedbanegård endnu i nogle år. Hvornår de er blevet nedtaget her, foreligger ikke oplyst.

STEMPLER.

Forsendelser med stempler "Togpost" forekommer i følge sagens natur ikke særlig hyppigt.
Nedenfor katalogiseres og illustreres de stempler, som forf. kender.

Illustrationerne gengives i 1:1.

Målene anføres i mm. Dagstempler: ydre/indre cirkel/ bro.

Liniestp: 1 linie: største længde og højden af første bogstav.
2 linier: største længde af henhv. 1. og 2. linie.
Rammestp: længde og højde af rammen.

** efter dato: set i Postmuseets samling.

DAGSTEMPLER:

1. FREDERICIA/ TOGPOST type II c 5.5.42**
(26,75 / 15 / 8 mm).

LINIE- og RAMMESTEMPLER.

Farve: stemplerne kendes kun i violet.

lbnr.	Inskription og mål:	type:	første og sidste anvendelse:
KØBENHAVN Omk.			
2.	Togpost 21 mm langt T: 4 mm højt.	LIN	fa: 11 o8 36 sa: o5 o2 40
3.	Togpost 25½ mm langt T: 6 mm højt.	LIN	fa: o3 o5 60
ÅLBORG 3.			
4.	Indgået med togpost fra Aalborg-Fjerritslev	LIN (47½ - 37 mm)	fa: 16 o3 60 sa: o1 o2 60
5.	Indgået med togpost fra Aalborg-Hadsund	LIN (47½-24½ mm)	fa: som lbnr.4 sa: do.
6.	Indgået med togpost fra Aalborg-Hvalpsund	LIN (47½ - 38 mm)	fa: do. sa: do.
7.	Indgået med togpost fra Aalborg-Sæby - Fh.	LIN (47½ - 38 mm)	fa: do. sa: do.
RANDERS B.			
8.	Indgået til Randers B fra togpost Aalborg - Hadsund (61½ x 13½ mm)	RAM	fa: 25 o9 55

Stemplerne fra ÅLBORG 3 er formodentlig fremstillet efter ændringen af retskrivningen i 1948 og før indførelsen af Å i stednavne (1956). De kendes kun anvendte på filatelistiske forsendelser efter generaldirektoratets skrivelse om nedtagningen af de gule samlekasser. De kan dog fortsat have været anvendt på post, som togpersonalet har afleveret direkte på ÅLBORG 3, der ligger ved banegården.

Indgået med togpost fra
Aalborg - Fjerritslev

4-

Indgået med togpost fra
Aalborg - Hadsund

5.

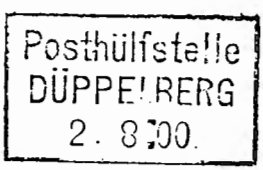
Indgået med togpost fra
Aalborg - Hvalpsund

6.

Indgået med togpost fra
Aalborg - Sæby - Fh.

7.

POSTHULFSTELLE DUPPELBERG.

Postkarte.

An

Henvendelsen i sidste nummer af POM angående stempler fra Posthülfstellen i Sønderjylland resulterede i een henvendelse (Th. M o s h a g e, Løjtkirkeby), der viste ovenstående stempel. Stemplet er 33 x 20 mm, i sort farve. Som det ses, er det anvendt som sidestempel i lighed med fx. de danske stjernestempler. Det kendes med følgende datoer:

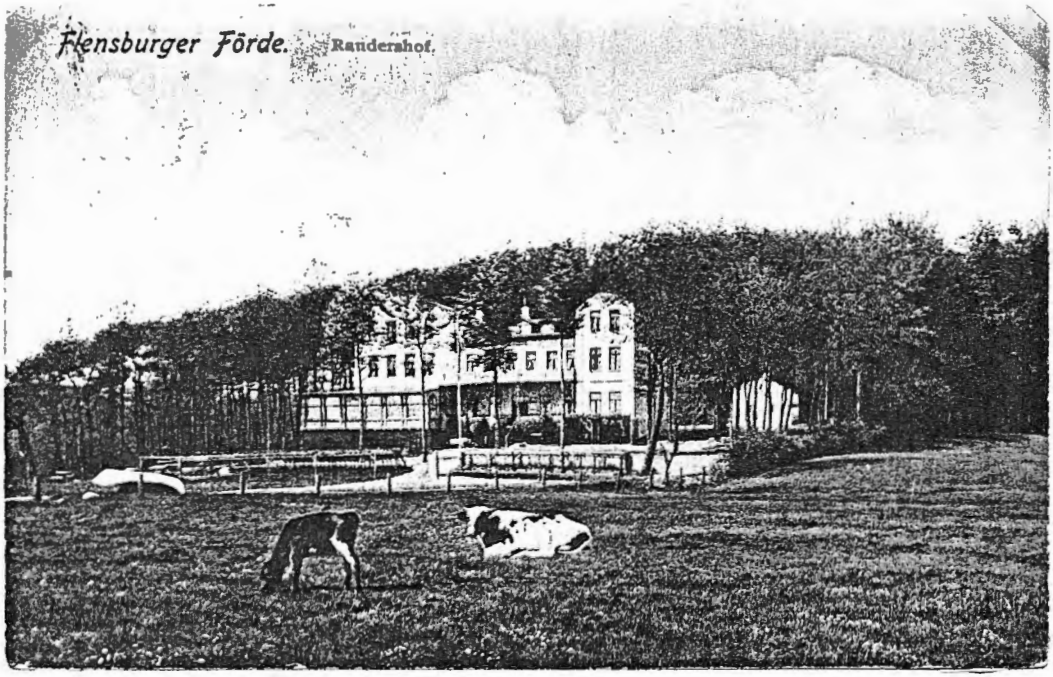
2. 8. 00	Frimærket annulleret i	GRAVENSTEIN		2.8.00
16. 6. o2	"	"	i ???	16.6.00

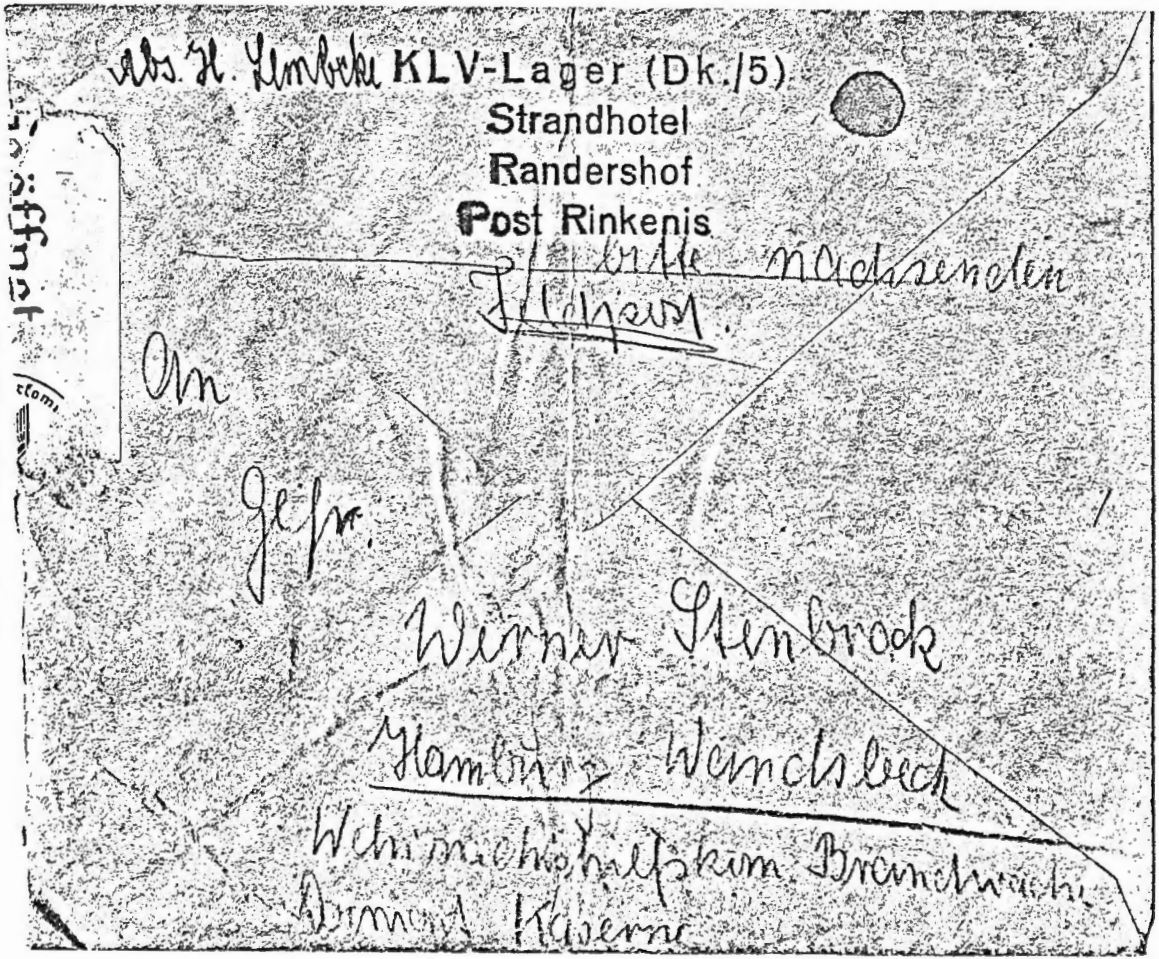
Der findes sandsynligvis flere Posthülfstelle-stempler. Red. venter spændt på melding om det næste.

KLV-LAGER. POST RINKENIS.

I Posthistoriske Småskrifter 3, Tysk Marinefeltpost i Danmark 1940-45, Supplement, er omtalt den civile brug af den tyske feltpost her i landet og herunder nævnt, at den blev anvendt af personale og børn fra de tyske KLV-lejre. KLV-Lager står for "Kinder-Landes-Verschickungs-Lager", dvs. lejre, der blev oprettet dels i Tyskland, dels i de besatte lande for børn, der var blevet evakueret fra de bomberamte tyske storbyer.

Fra Danmark kendes lejrnumrene 6 (Fakse Ladeplads) og 18 (der er uidentificeret), samt nu nr. 5 fra Hotel Randershof ved Rinkenæs. Brevet og det nedenfor viste billede af RANDERSHOF er stillet til rådighed af Thomas M o s h a g e, Løjtkirkeby.

Abs. H. Lembeke KLV-Lager (Dk./5)
Strandhotel
Randershof
Post Rinkenis
Feldpost
An
Gefr.
Werner Lembrock
Hamburg-Wandsbeck
Wehrmachthelferinnen-Brandschutz
Barmbek Kaserne

Brevet, et karakteristisk tidsdokument, er efter skriften at dømme sendt af et barn i lejren på Randershof. På bagsiden er anført afsenderens navn og adresse (med et stempel): KLV-Lager (Dk./5) / Strandhotel / Randershof / Post Rinkenis. (Rinkenæs ligger sydvest for Gråsten nær grænsen til Tyskland.).

Brevet, der er adresseret til Hamburg, er frankeret med et 12 pf Hitler-frimærke (daværende tysk indenrigsporto) og afstemplet i FLENSBURG den 9. august 1943.

Det er umuligt med sikkerhed at fastslå, hvordan brevet er kommet fra Rinkenæs til Flensborg. Det kan være bragt over grænsen med en rejsende,men dels var dette forbudt, dels er der næppe nogen grund til at antage at en institution, hvorfra der formodentlig gik en del post til Tyskland, skulle indlade sig på noget sådant med mindre særlig tilladelse forelå (fx.kan det tænkes at posten er bragt med en kurer til Flensborg). En mere sandsynlig forklaring er nok, at brevet er afleveret til den tyske feltpost her i landet og gået med denne til Flensborg.

Netop i de sidste dage af juli 1943 havde Hamburg i flere døgn, nat og dag, været udsat for forfærdelige luftbombardementer, der havde ødelagt store dele af byen. Afsenderen har i denne situation villet skrive til sin mor, men har måttet regne med, at hun måske var evakueret og har derfor påtegnet brevet med ønske om omadressering. Påtegningen (se s. 37) lyder i oversættelse: "Såfremt min mor ikke længere skulle være i Hamburg beder jeg postbudet om at videresende brevet til min onkel, korporal Werner Stenbrack, Hamburg-Wandsbeck, Værnemagtshjælpekom. Bradvagt D..mont Kaserne".

Det tyske postvæsen kunne ikke aflevere brevet. Adressen blev streget ud, og erstattet med stemplet: Zurück / Unzustellbar / Nicht abgefordert." Sandsynligvis skulle brevet nu sendes retur til afsenderen, men skulle som udenrigspost først censureres (Bemærk:censurbanderolen er sat på efter, at adressen er streget over).

Formodentlig har censuren - eller måske postvæsenet, da brevet kom tilbage fra censur - opdaget, at brevet

ønskedes omadresseret. I al fald har en eller anden på forsiden skrevet "wenden" og på bagsiden "bitte, nachsenden / Feldpost" efterfulgt af den nye adresse.

Brevets videre skæbne er derefter ukendt,indtil det endte hos en dansk samler. (EML)

BOGHYLDEN.

Torbjørn Larsson-Fedde:

Tysk feltpost i Sør-Norge - "Abschnitt Stavanger 1940-45"

Med hovedvekt på Lista, Farsund og Lyngdal distrikt.

Farsund 1981.

Format: A 5; 70 sider. Norsk tekst med tysk oversættelse.
Illustreret.
Pris: Norske kroner 28.oo.
Fås hos forfatteren, Skottegade 4, N-4550 Farsund,
ved indbetaling af beløbet til GIRO:OSLO 3 66 60 54.

Bogen var oprindelig planlagt som et lokalt og postal historisk studie over den tyske besættelse og feltpost i Farsund og omegn. Forfatterens arbejde med kildematerialet førte til en udvidelse af rammerne, således at det endelige værk behandler den tyske feltpost i området fra Kristiansand i syd til Stavanger i vest.

Indledningsvis orienterer forfatteren om besættelsen i april 1940,og hvilke styrker der deltog. (163 Inf. Div.) I juni 1940 overgik området til 214 Inf. Div, der i 1942 afløstes af 280 Inf. Div.. Aug.1943 blev 274 Inf.Div. forlagt til området. Dertil kom så enheder fra marine og luftvåben. I de første afsnit, hvor det lokalhistoriske perspektiv kommer stærkt frem - forf. har vist sporet hver eneste tyske enhed, der huserede i Farsund og omegn - redegøres-der for, hvilke enheder fra hær, flåde, kystartilleri og luftvåben, der var stationeret i området, deres feltpostnumre anføres i tabellariske oversigter sammen med deres lokalisering. Dertil kommer oversigter over, hvilke feltpostkontorer der betjente enhederne med angivelse af lokalisering osv. På bogens sidste sider gives oversigter over enheder fra 214 og 274 Inf. Div med tilhørende feltpostnumre osv, samt en samlet fortegnelse over, hvilke feltpostnumre der blev anvendt i Abschnitt Stavanger pr. 14 jan.1945. I tilgift hertil får vi et

aftryk af det norske postvæsens cirkulære nr. 6 fra 1943 med et "Sammendrag av gjeldende bestemmelser om postudvekslingen med den tyske okkupasjonsmakts militære og sivile forvaltningsorganer, tyske militærpersoner, frivillige i regiment Nordland og i Den Norske Legion..m.v." - en lækkerbid for alle posthistorisk interesserede.

Bogen er et fund for alle, der på den ene eller anden måde beskæftiger sig med den tyske feltpost under 2. verdenskrig. Hist og her mangler der måske lidt i overskuelighed, men den indeholder et væld af informationer om feltpostnumre, enheder og lokaliseringer, som ikke - el= ler kun vanskeligt - kan findes andre steder.

Bogens illustrationer viser forskellige tyske feltpostforsendelser af norsk oprindelse og en del samtidige fotografier af tyske enheder. Der mangler dog et detaljeret kort over området (Forf. har meddelt mig, at de kort, der findes i arkivmaterialet, ikke er velegnede til reproduktion).

Der er al mulig grund til at ønske forfatteren til lykke med dette nydelige og sobre arbejde, som ikke bør mangle i Deres håndbibliotek. Oplaget er begrænset, så bestil den hellere i dag end i morgen.

RED.

DANSK EFTERKRIGSCENSUR.

I bogen "Danske Censurstempler 1914-18 og 1939-49" er der på side 82 i kapitlet "Stempler med ukendt funktion" (lbnr. Y o2) omtalt et par rammestempler (mål: 39½ x 19 mm) med tekst: A Nr. (nummeret), som forf. formodede skulle forstås i forbindelse med visse firmaers tilladelse til at sende transaktionelle meddelelser til udlandet. John T h i e s e n, Rønne, har forelagt red. et dokument fra Den Danske Handelsstands Fællesrepræsentation, dateret 11 august 1945. som fuldt ud bekræfter denne formodning. Dokumentet gengives i formindsket størrelse på følgende side.

DEN DANSKE HANDELSSTANDS FÆLLESREPRÆSENTATION

København, den 11 August 1945.

TILLADELSE

Den Danske Handelsstands Fællesrepræsentation giver herved

Firma & Co.,

Vesterbrogade , V.

Tilladelse til at fremsende Meddelelser til Udlandet, hvorved Kontrakter indgaas, Valuta overføres, eller andre forretningsmæssige Dispositioner træffes. Meddelelserne kan ske med Post, Telegraf og Telefon. Tilladelsen gælder indtil videre kun for følgende Lande: Sverige og andre neutrale Lande, Finland, Norge, Belgien, Frankrig, Storbritannien og Nordirland, Nordamerikas forenede Stater og Sovjetrusland.

Ved enhver Meddelelse, der fremsendes i Henhold til nærværende Tilladelse, skal benyttes et Identifikationsnummer. Dette Nummer er for denne Tilladelse A. Nr. 1303, der skal angives ved enhver Telegrafering eller Telefonering. Ved Korrespondance skal det paastemples Konvolutten (nederste venstre Hjørne) og Brevpapiret med følgende Stempel A. Nr. 1303 i Størrelse 2 × 4 cm.

Det er forbudt at benytte den omhandlede Tilladelse til Fremsendelse af Meddelelser til Personer eller Firmaer, der til enhver Tid er optaget paa den britiske "Statutory List", der foreligger til Gennemsyn paa Børsen. Naar den amerikanske "Proclaimed List" bliver offentlig tilgængelig her i Landet, hvorom Meddelelse vil fremkomme, gælder Forbudet tillige de paa denne Liste opførte.

Tilladelsen maa ikke misbruges til Fordel for Personer, Firmaer eller Selskaber her i Landet.

Den Danske Handelsstands Fællesrepræsentation.

Grossérer-Societetets Komite.

Ernst Schmidt